

R.

RABBA. Vide RABBATH proxmè.

¹ **RABBATH**, civitas regni Ammon, nunc Philadelphia, cuius meminit Hieremias.

² Ραμμα, πόλις βασιλείας Αμμόν· αὕτη ἐστὶ Φιλαδέλφεια· μέμνηται αὐτῆς καὶ Ἱερεμίας.

RAMMA, civitas regni Ammon. hæc est Philadelphia. meminit hujus Hieremias.

² **RABBOTH**, in tribu Issachar, est usque hodie alia villa Rebbo in finibus Eleutheropoleos ad solis ortum.

RACHAL. Vide RACHEL proximè.

³ **RACHEL**, & ad hanc David spoliolum partem misit.

Ραχὲλ, ἔνθα ἀπέστειλε Δαβὶδ τῶν σκύλων.

RACHEL, ad quam misit David partem prædæ.

RAGAU, Judith 1. v. 6. campi magni nomen juxta Euphratem & Tigrin, in quo Nabuchodonosor Assyriorum rex confligit cum Arphaxad.

RAGES, civitas Medorum, passim toto Tobiae libro. Ea à Stephano *Raga* appellatur: apud Strabonem quoque Lib. xi. *ραγαῖς* & *ραγεία* in Mediâ legitur.

RAHAB, Psal. lxxxvii. v. 4. planè, etsi nonnulli contrarium velint, urbis nomen est, cum jungatur media conjunctione copulativa cum Babylone. Fortè non alia est ab ea, quæ Gen. x. v. 11. in Hebræo dicitur *רחבת* *Rechoboth*, nam scriptio utrobique in Hebræo concordat, nisi quod *רחב* *Rachab*, seu *Rahab* singulare sit, significans *Latitudinem*, *רחבות* *Rechoboth* plurale, significans *Latitudines*. Porro versio nostra Gen. x. habet *plateas*: satis tamen liquet civitatis nomen esse; quocirca & pro eo quod versio nostra habet *plateas civitatis*, alii *Rechoboth civitatem* dicunt. Fortè non alia item hæc civitas ab ea, quæ Gen. xxxvi. v. 37. *Roboboth* dicitur; esse enim urbis, non fluvii nomen *Roboboth*, quæ & juxta Euphratem sit, indicat ibi Chaldæus paraphrastes, qui habet, *de Roboboth, quæ est juxta Euphratem*; & Septuaginta interpretes, qui dicunt: *de Roboboth, quæ est juxta fluvium*, ubi de more Scripturæ nomine *fluvii* Euphrates intelligitur. Quocirca & illud in versione nostrâ *de fluvio Roboboth*, ad modum regiminis sumendum erit.

⁴ **RAMA**, in tribu Benjamin civitas Saulis in sexto milliario ab Elia ad Septentrionalem plagam contra Bethel. meminit & hujus Hieremias.

Ραμὰ, φυλῆς Βενιαμὴν, πόλις Σαουλ, ἀπὸ 5' σημείων εἰς βορρᾶν ἀπέναντι Βηθὲλ. μέμνηται αὐτῆς καὶ Ἱερεμίας.

RAMA, tribus Benjamin, civitas Saulis in sexto lapide ad septentrionem è regione Bethel. meminit ejus Hieremias.

⁵ **RAMA**, in tribu Aser usque ad civitatem munitam ⁶ Assyriorum.

Ραμὰ, κλήρεσ Αἰσὴρ, ἕως πόλεως ὀχυρώματος Τυρίων.

RAMA, tribus Aser, ad urbem usque quæ est munitio Tyriorum.

⁷ **RAMA**, in tribu Nephthalim.

Ραμὰ, κλήρεσ Νεφθαλείμ.

RAMA, fortis Nephthali.

N O T A.

1. Sæpius in Scriptura hujus urbis fit mentio sub nomine *Rabba* vel *Rabbath*, quæ vox significat *grandem*, vel *numerofam*, seu *populosam*. Fuit autem regni Ammonitarum caput. Adversus eam vaticinatur Hieremias Cap. 49. Vide *Amman* & *Philadelphiam*. Est & alia *Rabba* vel *Rabbath* regni Moabitarum caput, cuius videtur fieri mentio Jos. 13. v. 25. sub nomine *Rabba*, quam & supra in voce *Moab* Hieronymus asserit compositâ voce dictam esse *Rabbath Moab*. BONFRERIUS.

2. De *Rabbath* in tribu Issachar habes Jos. 19. v. 20. à quâ omnino diversa est ea, quæ hic dicitur esse in finibus Eleutheropoleos. IDEM.

3. Hæc in versione nostra *Rachal* dicitur 1 Reg. 30. v. 29. ubi autem id oppidum fuerit non facile potest definiri, cum alibi nusquam illius fiat mentio, neque ex eo loco satis res possit colligi. Suspicio tamen in tribu Juda fuisse, sive quia Siceleg, in quâ tunc versabatur David, tribui Judæ contermina erat, sive quia David Saulem fugiens potissimum in tribu Juda versatus fuerat, ab iisque, utpote contribulis suis multis beneficiis affectus, & in sua illa calamitate recreatus, sive denique quia ferè cetera oppida, vel loca, quæ ibidem 1 Reg. 30. nominantur, & ad quæ spoliolum de Amalecitis partorum partem miserat, erant in tribu Judâ. IDEM.

4. Fuisse *Rama* ad Septentrionalem plagam Elia seu Jerusalem perspicue colligi potest è Judic. 19. v. 12, 13. ex Bethlechem enim, quæ ad Austrum erat Hierosolyma, venienti in *Rama* transeundem fuit per Jebus seu Hierosolymam; ex quo liquet totum hoc iter fuisse ab Austro ad Aquilonem. Fuisse autem in tribu Benjamin habemus Jos. 18. v. 25. sed in extremis ejus finibus ad Aquilonem; erat enim vicina Bethel & Silo, quæ erant in tribu Ephraim. Dicitur autem hic *civitas Saulis*, non quasi in ea Saul natus esset, vel in ea sedem regiam fixisset, sed quod ea regie ipsius, quæ erat in Gabaâ, proxima esset, eoque Saul spatiatum animi causa subinde concederet.

Josephus Lib. viii. Ant. Judaic. Cap. 6. eam urbem (quam *Ramatbonem* vocat) quadraginta stadiis Hierosolymâ distantem facit, quod ferè cum Hieronymi vel Eusebii descriptione hic congruit. IDEM.

5. Hæc *Rama* in versione nostrâ vocatur *Horma* Jos. 19. v. 29. in Hebræo est *רחמה* *harama*: Interpretes Septuaginta ibi habent *Rama*, nimirum censuerunt illud η initiale minimè ad urbis nomen pertinere, nec radicalem esse; at Hieronymus contra videtur existimasse eam ad urbis nomen pertinere. Illa autem verba, *usque ad civitatem munitam Assyriorum*, è Scriptura sumpta sunt, sed insigni mendo depravata; pro *Assyriorum* enim legendum *Tyrum*, ut Jos. 19. supra habetur. Fateor tamen etiam hæc sine mendo lecta obscuritatem hic parere; quid enim est illud, *Rama esse civitatem in tribu Aser usque ad civitatem munitam Tyrum*? non enim sensus esse potest eam pervenisse usque ad urbem Tyrum: at in Scriptura sensus est perspicuus, ubi dicuntur *termini tribus Aser reverti in Horma*, & inde procedere usque ad *civitatem munitissimam Tyrum*. IDEM.

6. *Assyriorum* Malè; itaque emenda, cum *Martiano*, è MSS. Codd. & *Hieronymo*, *Tyriorum*, sed in Editione Bonfreriana deerant hic verba Græca *Eusebii*, quæ ex nupera editione supplevimus. Ceterum loquutionis, *ὀχυρώματος Τυρίων*, exempla habemus in voce *Ροβ*, & alibi. CLERICUS.

7. Hæc in versione nostra vocatur *Arama* Jos. 19. v. 36. Septuaginta habent *Rama*; in Hebræo rursum *רחמה* *Harama*, ubi rursum quæstio esse possit, an illud η initio ad nomen urbis pertineat, an servilis litera sit. BONFRERIUS.

8. *Ραμμα* Pro *Ραββα*. Sæpe animadvertimus in nominibus barbaris mista esse elementa B & M, quæ ejusdem organi elementa, ut loquar Hebræorum Grammaticorum more, reverâ auris minus attenta, aut os hominis è naso nonnihil loquentis facile confundit. Sic an-